

Hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 7 jan. 1950

Voor Van Maarseveen, mede voor Stikker en Schokking.

Ontving heden brief van Hatta, die als volgt luidt;

'Ik heb de eer U.E. hiernevens te doen toekomen een schrijven van R.P.P. Westerling, zich noemende "leider van de RAPI en APRA", gedagtekend Bandung, 5 Jan. 1949 bedoeld 1950. Het zal U.E. mogen blijken dat de brief een onbedekte bedreiging inhoudt van genoemde Westerling - U.E. wellicht bekend als de leider van gruweldaden in Zuid Celebes - om binnen een termijn van 7 dagen tegen de TNI op te treden met de in de brief genoemde "gewapende macht, de APRA, en alle daarbij aangesloten thans nog illegale strijdorganisaties". Te U.E.'s informatie moge dienen, dat de brief door een *Ned. officier*, zich bekend stellende als *Luit. Reihiner*, werd aangeboden aan en ambtenaar van het (Indon.) Binnenlandse Bestuur, die hem weer verder doorstuurde aan de betrokken militaire (TNI) commandant ter plaatse. Ik moge U.E.'s aandacht verzoeken voor de ernst van de situatie, waar de brief bezorgd werd door een *Ned. officier*, Westerling Nederlander is en oud-kapitein van het onder *Ned. bevel* staande leger. Volgens binnengekomen berichten bestaat voorts een gedeelte van de door deze Westerling geleide gewapende strijdgroepen uit gedeserteerde militairen uit het onder *Ned. bevel* staand leger. Indien -onverhoopt- genoemde Westerling zijn bedreigingen zou uitvoeren en ongeregelheden daarvan het gevolg zouden zijn, dan zal zulks uiteraard van zeer grote - door de Regering van de RIS ten zeerste betreunde - nadelige invloed zijn op de verhouding tussen Indonesië en Nederland, welke thans juist bezig is zich in een voor beide landen en volkeren gunstiger richting te ontwikkelen. Reeds eerder verzocht de Minister van Defensie Uwe SS van Oorlog, Z.E. Fockema Andreae ter gelegenheid van zijn bezoek aan Indonesië, te wijzen op de verrichtingen van genoemde Westerling. Ik moge U.E. mitsdien dringend verzoeken het daarheen te willen leiden, dat langs *Ned. kanalen* de nodige stappen tegen Westerling worden ondernomen, opdat hij zijn plannen niet ten uitvoer kan brengen. Het behoeft uiteraard geen betoog, dat van de zijde van de Regering der RIS de nodige maatregelen worden genomen.'

Bij deze brief is een bijlage gevoegd, welke luidt als volgt: 'R.P.P. Westerling, leider RAPI en APRA Bandung.

Bandung, 5 Januari 1949.

Ondergetekende, R.P.P. Westerling, leider RAPI en APRA, heeft aan Uwe Regering het navolgende mede te delen:

1. De RAPI, zomede haar gewapende macht de APRA kunnen zich volkomen verenigen met de ter RTC te Den Haag door de *Ned. Regering* enerzijds en de *Indon. Delegatie* anderzijds aangegane overeenkomsten en de als gevolg daarvan op 27 December 1949 plaats gehad hebbende soevereiniteitsoverdracht.
2. De RAPI kan zich uit een oogpunt van orde en rust *niet* verenigen met de ondemocratische wijze waarop getracht wordt de negara's - in het bijzonder de Negara Pasundan zonder dat de bevolking zich daarover vrijelijk heeft kunnen uitspreken - te liquideren.
3. De RAPI kan niet inzien waarom zelfstandige staten, die toch in *een* en het zelfde federatief verband thuishoren, onder ondergrondse druk ten bate van een nevenstaat tot liquidatie moeten worden gedwongen.
4. Door bovenstaande factoren zijn illegale *Indon. strijdorganisaties* ontstaan, die zich ten doel stellen aan deze unitaristische c.q. despotische houding het hoofd te bieden. Dit unitaristische pogen van de *Rep. Indon.* groep heeft deze illegale organisaties tot een aaneengesloten blok met *een* en dezelfde wil samengedreven en heeft meer bedoelde strijdkrachten tevens beziel met het ernstige verlangen, voor de enige en ware *Merdeka* zo nodig de zwaarste offers te brengen.

5. De RAPI is geporteerd voor een gezonde en krachtige staat Pasundan binnen het kader van de RIS waarin de belangen van de onderscheiden Indon. volkeren en van de verschillende bevolkingsgroepen op gelijke wijze behartiging vinden.
6. De RAPI met haar gewapende macht de APRA en alle daarbij aangesloten thans nog illegale strijdorganisaties, verlangen dringend erkenning door de Regering van Pasundan; opdat hierdoor de mogelijkheid wordt geopend tot een officieel contact tussen de Negara Pasaundan en de RAPI voor het gezamenlijk nemen van maatregelen ter verzekering van orde en rust, welke naar het oordeel van de RAPI bij de TNI niet in vertrouwde en bekwame handen moet worden geacht, gezien het feit dat de TNI nog als jong en onervaren moet worden beschouwd.
7. Door de huidige onbevredigende gang van zaken zal het voor de leiding van de RAPI niet mogelijk zijn haar strijdorganisaties voor onbepaalde tijd in bedwang te houden, weshalve het nodig zal zijn, dat de Regering inzake de order 6 gevraagde erkenning spoedigst tot een duidelijke beslissing komt, waartoe de RAPI zich als uiterste termijn 7 dagen - na dagtekening dezes - stelt.
8. Uitdrukkelijk vooropstellende, dat de RAPI *orde* en *geen* chaos wenst, zou een langer dralen van de Regering van Pasundan tot het bepalen harer houding ten aanzien van de RAPI tot gevechten op grote schaal kunnen leiden, waaronder gelijk in de afgelopen jaren helaas, doch onvermijdelijk Indonesië in zijn geheel en de bevolking het meest te lijden zal hebben.
9. Mocht omtrent de gevraagd erkenning op de sub 6 bedoelde datum een beslissing door de Regering van Pasundan zijn genomen, zo wijst de RAPI iedere verantwoording betreffende de daaruitvoortvloeiende gevolgen van zich af.
10. De RAPI verzoekt de Regering van Pasundan haar beslissing te doen toekomen op Pri Kemanusiaan Tegallega.

Met de meeste hoogachting,
R.P.P. Westerling.

Aan de Regering der RIS, door tussenkomst van de Regering van de Negara Pasundan, doordruk aan: De UNCI, alle regentschapscommandanten, alle bataljonscommandanten.

N.B. RAPI is: Ratu Adil Persatuan Indonesia.

APRA is: Angkatan Perang Ratu Adil.'

Buurman van Vreeden bereidde mij voor op bovenstaande stap van Hatta. Ik had heden een bespreking met Buurman, Van Langen en Engles, waarbij tevens tegenwoordig waren Gieben en Van Diffelen, welke laatste toevallig in Djakarta was en zeer goed op de hoogte is van het geval Westerling. Besloten werd dat Luit. Reihiner onmiddellijk van Bandung naar Djakarta gebracht zal worden, onder huisarrest zal komen en dan naar Nederland zal worden teruggezonden. Wij waren het er over eens dat dit zal moeten geschieden, indien de rol van Luit. Reihiner slechts een ondergeschikte zou zijn geweest, omdat duidelijk moet zijn dat onder Ned. bevel staande militairen geen handlangersdiensten mogen verrichten.

In de tweede plaats bestond er overeenstemming over dat de Ned. legerleiding via de beschikbare kanalen Westerling een ernstige waarschuwing zal doen toekomen, waarbij tot uitdrukking gebracht zal worden dat hij het Ned. militaire apparaat tegen zich zal vinden, indien hij aan zijn actie uitvoering zou geven. Wij waren het er over eens, dat deze voorlopige maatregelen als zodanig nog niet voldoende zijn. In overleg met Buurman verzoek ik U machtiging te verlenen tot bijstand indien de RIS daarom zou vragen. Aard en omvang van de bijstand zouden uiteraard geregeld moeten worden tussen Buurman en RIS-militairen, waarbij gedacht wordt om operaties die eventueel nodig zouden zijn, zoveel mogelijk door de RIS te doen plaatsvinden. Bepaalde bewakingsdiensten zouden van Ned. zijde overgenomen kunnen worden, opdat de TNI voor de RIS ter beschikking komt. Zoals gezegd zou ik echter aard en omvang van bijstand, indien deze gevraagd wordt, zoveel mogelijk aan de militaire autoriteiten willen overlaten. Ik heb er persoonlijk nog over gedacht om Westerling van Ned. zijde te laten oppakken, Buurman was hier tegen omdat ons formeel daartoe de bevoegdheid ontbreekt.

In ieder geval beschouw ik de situatie alsmede de stap van Hatta als zeer ernstig en ik verzoek U mij per omgaande de gevraagde machtiging te verlenen. Hatta is hedenmorgen voor besprekingen naar Djokja vertrokken. Hij wordt Maandagmiddag terugverwacht. Om die reden heb ik hem persoonlijk over deze zaak nog niet kunnen aanspreken. Ik zal hem na terugkeer opzoeken en hoop intussen Uw antwoord te hebben ontvangen. Mocht het gesprek met Hatta tot nadere conclusies aanleiding geven dan zal ik U deze onverwijld seinen.